कश्चिद्विशेषो वीरमित्रोदयपक्षे दर्शितो यथा "नारदः "व्याजमेन विशुद्धेन भोगो याति प्रमाणताम्। अविशुद्धागमो भोगः प्रामाण्यञ्चैव गच्छति। आगमस्याविशुद्धत्वं विरोध्याक्षेपनं भवेत्"। व्यासः "दानमो दीर्घकालस्य विच्छेदापरयोर्ज्झितः। प्रत्यर्थिसन्निधानस्य परिभोगोऽपि यत्नधा"। विच्छेदोऽन्तरायः उपरव आक्रोशस्ताभ्यामुज्झितो रहितः। यद्वा-च्छेदो व्यवधानन्तद्विगमवान् विच्छेदो निरन्तर इति यावत्। अपरयो वर्जनविषयोरवः। मदीयं क्षेत्रादि त्वया किमिति भुज्यते इति प्रतिषेधः अपशब्दस्य वर्जनार्थत्वात् तेनोज्झितः। नारदः "सम्भोगं केवलं यस्तु कीर्त्तयेदागमं क्वचित्। भोगच्छलापदेशेन वित्तेयः स तु तस्करः। विद्यमानेऽपि लिखिते लोभात्स्वपि हि साक्षिषु। विशेषतः स्थावराणां यत्र भुक्तस्य तत् स्थिरम्"। दानविक्रयादेरुपभोगसापेक्षस्यैव स्वत्वोत्पादकत्वात् कियान् भोगस्योऽप्यवश्यं तत्रापेक्ष्यते इत्याशङ्कायामुपपत्तिरुक्ता विज्ञानेश्वराचार्य्यैः। "दानादेः परस्वत्वापादने परकर्त्तृकस्वीकारापेक्षाऽवश्यम्भावनीया। स्वीकारस्य त्रिविधो मानसो वाचिकः कायिकश्च। ममेदमित्यध्यवसायो मानसः। ममेदमित्याद्यभिलापो वाचिकः। उपादानाभिमर्शनादिरूपेणानेकप्रकारकः कायिकः। तत्र मानसं विना स्वत्वासम्भवात् स त्वावश्यक एव। दानविशेषपुरस्कारेण शब्दप्रयोगविशेषनियमस्तादर्थेनादिशेषविशेषनियमात्तु वाचिकक्ष विधावप्यावश्यकत्वाविशेषवशीयते। तत्र हिरण्यवस्त्रादौ दातृकर्त्तृकजलत्यागादनन्तरमेव प्रतिग्रहीतृकपादानादिसम्भवात् त्रिविधोऽपि व्यापारः सम्पद्यते। क्षेत्रादौ तु फलोपभोगं विना कायिकस्वीकारासम्भवादल्पेनाप्युपभोगेनावश्यम्भावितव्यमन्यथा दानविक्रयादेः सम्पूर्णता न भवत्युत्तरकालीनस्वीकाराभावात्। तेन तत्सहिताटागमान्तरादिषु आगमो दुर्बलो भवति। एतच्च द्वयोरागमयोः पूर्वापरभावानवगमे तदपगमे तु स्वल्पभोगविकलोऽपि प्राक्तन एवागमो बलवान्। पूर्वस्य दानादिना स्वत्वागमे दानाद्यन्तरासम्भवात्। न चैवमस्य क्षेत्रादेर्मध्यएवापपत्तिः पूर्वस्याव्यापगमादुत्तरस्याव्याहतत्वस्येति वाच्यम्। प्रतिश्रुतस्वीकारेणापेक्षणीयस्वीकारस्य सत्त्वात् पूर्वस्याव्यवस्थेऽपि राज्ञैव प्रतिग्रहीतादेः कायिकस्वीकारस्य प्रतिपन्नस्य सम्पादनीयत्वात्"

भुक्तिप्रद पु॰ भुक्तिं भोगं भोजनं वा प्रददाति खल्पायासभक्ष्यत्वात्। सङ्घे राजनि॰ लघुपाकत्वात्त्वम्। [भोगे

भुक्तिसुहित त्रि॰ सुहितस्य भुक्तिः मयूर॰परनि॰। सुतृप्त-

भुग्न त्रि॰ भुज-भोटने क्त। रोगादिना कुटिलीकृते।

भुज भोटने तु॰प॰सक॰अनिट। भुजति अभौक्षीत्। क्त ओदित् भुग्नः।

भुज भक्षणे भोगे च आ॰ पालने पर॰ सक॰ रुधा॰ अनिट्। भुङ्क्ते अभुङ्क्त। अभौक्षीत्। भूमिं भुनक्ति पालयति। "दिवं यदत्वानिव भोक्ष्यते मही" रघुः। भुक्तः। उपसर्गपूर्वस्तु तत्तदुपसर्गद्योत्ययुक्तभोगादौ। भोगस्य सुखदुःखाद्यनुभवः सुखं दुःखं वा भुङ्क्ते सुखादिकमनुभवतीत्यर्थः।

भुज त्रि॰ भुज+क। १भोगकर्त्तरि २कुटिलीभूते च।

भुज पुंस्त्री॰ भुज्यतेऽनेन भुज-घञर्थे करणे क। १बाहौ २करे मेदि॰। जीवावत्यादौ त्रिकोणचतुष्कोणादिक्षेत्रप्रसिद्धे क्षेत्रांशभेदे "तथायते तद्भुजकोटिघातः" इति लीलावती। क्षेत्रशब्दे दृश्यम्।

भुजकोटर पु॰ भुजस्य कोटर इव। कक्षदेशे (काँख) हेमच॰

भुजग पुंस्त्री॰ भुज-बहुले क भुजः कुटिलीभवन् सन् गच्छति गम-ड। १सर्पे अमरः स्त्रियां ङीप्। २अश्लेषानक्षत्रे ज्यो॰त॰। तस्य तद्देवताकत्वात् तथात्वम्। अश्लेषाशब्दे दृश्यम्।

भुजगदारण पु॰ भुजगं दारयति दारि-ल्यु। गरुडे त्रिका॰

भुजगनिसृता स्त्री "भुजगनिसृता नसौ" छ॰ र॰ छन्दे नवाक्षरपादके छन्दोभेदे। [राजनि॰

भुजगान्तक पु॰ ६त॰। गरुडे। भुजगनाशनादयोऽप्यत्र।

भुजगभोजिन् पु॰भुजगं भुङ्क्ते भुज-णिनि। मयूरे राजनि॰ स्त्रियां ङीप्। [त्रिका॰ भुजगभक्षकादयोऽप्यत्र।

भुजगाशन पु॰ भुजगान् अश्नाति अश-ल्यु। गरुडे

भुजङ्ग पुंस्त्री॰भुजः सन् गच्छति गम-खच् मुम् ङिच्च। १सर्पे स्त्रियां ङीप् २जारे च पु॰अमरः। ३अश्लेषानक्षत्रे पु॰ज्यो॰त॰

भुजङ्गघातिनी स्त्री ६त॰। भुजङ्गं तद्विषं हन्ति-हन णिनि ङीप्। सर्पौषधीलतायाम् राजनि॰।

भुजङ्गजिह्वा स्त्री ६त॰। १सर्पजिह्वायां ६ब॰ २तदाकारयुतायां महाशमङ्गायाम् राजनि॰।

भुजङ्गदमनी स्त्री भुजङ्गो दम्यतेऽनया दम-करणे ल्युट् गौरा॰ङीष्। नञ्जुलतायाम् नैघण्टुप्र॰

भुजङ्गपर्णिनी भुजङ्गफणाकार इव पर्णानि सन्ति यस्याः